

Werk

Titel: Herbarium Amboinense, plurimas conplectens arbores, frutices, herbas, plantas ter...

Jahr: 1750

Kollektion: Zoologica

Werk Id: PPN369547365

PURL: <http://resolver.sub.uni-goettingen.de/purl?PID=PPN369547365> | LOG_0254

Terms and Conditions

The Goettingen State and University Library provides access to digitized documents strictly for noncommercial educational, research and private purposes and makes no warranty with regard to their use for other purposes. Some of our collections are protected by copyright. Publication and/or broadcast in any form (including electronic) requires prior written permission from the Goettingen State- and University Library.

Each copy of any part of this document must contain there Terms and Conditions. With the usage of the library's online system to access or download a digitized document you accept the Terms and Conditions.

Reproductions of material on the web site may not be made for or donated to other repositories, nor may be further reproduced without written permission from the Goettingen State- and University Library.

For reproduction requests and permissions, please contact us. If citing materials, please give proper attribution of the source.

Contact

Niedersächsische Staats- und Universitätsbibliothek Göttingen
Georg-August-Universität Göttingen
Platz der Göttinger Sieben 1
37073 Göttingen
Germany
Email: gdz@sub.uni-goettingen.de

Secundo. *Sagitta marina* hic quoque describi posset, quum producta sint saxosa forma furculorum scoparum, in arenosis litoribus erecta, quum vero producantur ex viventibus vermibus, hinc plantarum historiae non rite admisceri possunt.

2. *Sagitta marina* of *Zee-pylen* zouden hier ook kunnen beschreeven werden, om dat het steenagtige gewassen zyn, in de gedaante van *Beesem-ryskens*, in zandige stranden over eind staande, maar dewyl ze gebaalt werden uit levendige wormen, zoo konnen ze by de *Historie der planten* niet wel gevoegt werden.

CAPUT TRIGESIMUM TERTIUM.

Nidus vesparum marinus. Roema niri.

Noxia porro planta est, forma tuberis, & magnitudine capitis infantis, infixa testis, aliisque in mare projectis lapidibus, æmulatur quoque saxum marinum fordidum, atque externe multa in eo conspiciuntur foraminula, quæ oras gerunt acutas & spinulosas, in quibus mucago quædam conspicitur ebulliens, quæ etiam undique circa tuber prominat, ac tali commotione, ac si vita simul adesset. Hæc mucago alicujus cutim tangens, immo tuber ipsum mollem tangens cutim, ardentem causat pruritus instar *Gelatinæ marinæ*, hinc recens non facile tractari potest, sed si aliquamdiu pluviis exponatur, tum urens abluatur mucus, ac spongiosus superest bulbus, interne foraminulosus, ac si *vespæ* vel similia insecta in eo nidulata fuerint.

Nomen. Latine *Nidus vesparum marinus*; Malaice *Rœma niri*, h. e. *Vespæ marinæ*, quum incolæ hunc adeo timent quam *vesparum* ictum, raro quoque reperitur, paulo profunde in mari testis & fragmentis *Accarbarii* infixus, quæ ipsi inferviunt loco *pedunculorum*. Nullius porro est usus, & tanquam aliquid noxium projicitur.

Apud *Pisonem* de plantis *Brasilæ* legere potes de simili *Vesparum nido* ex mari *Brasilæ* producto, ex quo vera vivaque proveniebant animalcula, forma minorum *Apium*.

Supra memoratum *Rœma niri*, quod ad me delatum erat, ex rotundo gibbosum erat instar *compti capitis mulieris*, tenui infidens *Accarbario* instar *patinæ*. Repletum vero erat mucosum viscoso vivente quasi, cui autem parti adhæret, vehementem causat pruritus, magis noxium fructibus *Sagueri*. Sique hominem corripit sub aqua, adeo enim terrefacit, brachiumque ita suffocat, ut periculum subeat *submersiois*.

Emanentes id adpensum semel habebant *Bobborris piscatoriis*, quos magno labore adtrahere debebant, atque ex iis unus id tangebatur manu, quam per aliquot dies commovere non poterat. Illique id vocant *Niri gohe*, h. e. *Vespa* adhærentes, sique aëri exponatur, caro pruriens deliquescit instar *Papedæ*, coloris *glauca* & nigricantis, nidusque remanet instar *spongiæ sicca* & duræ, qui sine noxa tractari potest.

DRIE EN DERTIGSTE HOOFDSTUK.

Het Zee Wespen-nest.

Daar is nog een oolyk gewas, in gedaante van een groote *Tuber* of *Aartbol*, in de grootte van een kinderhoofd, gewortelt op scherven of ander weggeworpe steenen. Het gelykt ook een vuilen *Zee-steen*, zynende van buiten veel gaatjes daar aan te zien, met scherpe en wat steekelige kanten, in de welken men ziet opborrelen eenige *slymerigheid*, die ook rondom den bol bangt, en dat met zoodanigen beweeginge, als of 'er eenig leven in was. Dezen *slym* iemand op de huid rakende, of de bol zelfs met den weeken huid aangeraakt, verwekt een brandig jeuken gelyk *Zeequalle*, daarom laat het zig vers niet wel handelen, maar als men 't een tyd lank in den regen zet, zoo spoelt den brandigen *slym* al te maal weg, en dan blyft een *spongiosen bol* over, die binnen vol gaten en gangen is, als of 'er *Wespen* of *diergelyke gedierte* daar in gewoont baden.

Naam. In 't *Latyn* *Nidus vesparum marinus*; in 't *Maleits* *Rœma niri*, dat is *Zeevespen*, om dat de *Inlanders* zoo bange daar voor zyn, als voor *Wespen* steeken; het werd mede zelden gevonden, wat diep in zee, op platte stukken en scherven van *Kraalsteenen* vast, derwelke hem in *piants* van steelen dienen. Het is voorts van geen gebruik, en werd als *schadelyk* weg geworpen.

By *Piso* onder zyn *Brasilische* planten kont gy leezen van *diergelyke Wespen-nest*, uit de *Brasilische Zee* gebaalt, waar uit regte levende diertjes quamen, in gedaante van kleine *Byen*.

Het bovenstaande *Rœma niri*, het welk my gebragt is, was uit den ronden wat bultig, als een vrouwen hoofd, met een stelsel, en vast zittende op een dunne *Kraalsteen* gelyk een schootel. Het was vervult met een *slymerig vogt*, van aanzien als levende, daar aan het zig vast zuigt, maakt het een geweldig jeuken, snooder als de vrugten van den *Saguerboom*, en als het een verzaagt mensch onder water vast krygt, zoo maakt het hem zoo verschromp, en zyn arm zoo bestorven, dat by gevaar loopt van te verdrinken.

Die van *Ema* kreegen het eens vast aan een van hunne *Bobbers*, derwelk ze als een zwaaren last met moeiten moeten optrekken, en eenen van haar kreeg het aan zynen hand, die by in eenige dagen niet gebruiken konde. Die van *Ema* noemden 't *Niri gohe*, dat is *aankleevende Wespen*, als men het in de lugt stelt, zoo smelt het jeukende vleesch als *Papeda*, *groen-blaauw* en *zwart*, t'eenemaal weg, en het huis blyft als een drooge, harde *spongie* staan, die men dan zonder *schroom* handelen mag.

FINIS LIBRI DUODECIMI ET ULTIMI.

EINDE VAN 'T TWAALFDE en laatste BOEK.

